



FEESTEN

dossier | veilig feesten

FEESTEN

dossier | veilig feesten



COLOFON

Auteur

Nina De Paepe
Jochen Schrooten
Tina Van Havere

Redactie

Tom Evenepoel

Verantwoordelijke uitgever

F. Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
© 2012 (herziene versie)



VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Ondersteuning:

Jan De Smet, preventiewerker, VAGGA-altox; Tom Meirte, stafmedewerker, steunpunt Jeugd;
Nele Van Nevel, preventiewerker; CGG Noord West-Vlaanderen, Ilse Himpe, preventiewerker,
CGG LARGO.

Inhoudstafel

Inleiding	p. 2
Deel 1: Feiten	p. 3
1. Uitgaanscultuur, muziek en de link met alcohol- en ander druggebruik	p. 3
2. Alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven	p. 4
Deel 2: Praktische richtlijnen	p. 5
1. Samenwerking tussen de verschillende partners	p. 5
2. Een gezonde en veilige uitgaanslocatie creëren	p. 9
3. Preventieboodschappen communiceren	p. 12
4. Verantwoord schenken en bewust omgaan met alcohol	p. 16
5. Omgaan met illegale drugs op het evenement	p. 21
6. Omgaan met geweld tijdens een evenement	p. 23
7. Eerste hulp en medische interventies bij alcohol- en drugincidenten	p. 23
8. Beleidsmatig werken	p. 25
9. Steekfiches	p. 27
Bibliografie	p. 29

Inleiding

Uit het onderzoek naar fuivenbeleid (Vettenburg e.a., 2002) bij de Vlaamse (schoolgaande) jeugd zegt ongeveer 85% van alle jongeren wel eens naar een fuif te gaan. Negen op de tien fuivers gaat zelfs geregeld naar fuiven buiten de eigen gemeente omdat het fuivenaanbod in de eigen gemeente niet volstaat. Uit de leerlingenbevraging¹ (Kinable, 2006) blijkt dat driekwart van de leerlingen (12-18 jaar) ooit naar een fuif is geweest.

Wekelijks zorgen tal van jeugdwerkorganisaties en het commerciële circuit voor een bruisend uitgaansleven van fuiven tot clubavonden. Fuiven is dan ook de favoriete uitgaansvorm van de Vlaamse jeugd tussen 13 en 25 jaar. Het uitgaansleven krijgt van de meeste jongeren een positieve betekenis toegeschreven: in een gemoedelijke sfeer plezier maken met vrienden op hun favoriete muziek (Vettenburg e.a., 2002).

Organisatoren hebben nood aan zuurstof

Het uitgaansleven heeft te kampen met een negatieve beeldvorming vanwege buurtbewoners en/of beleidsmakers. Zo worden feestende jonge mensen regelmatig gelinkt aan het gebruik van uitgaansdrugs² of overlast en dit komt de naam van de organisator niet ten goede. Omdat ze vaak in een negatief daglicht worden geplaatst, klagen organisatoren dat er te snel repressief opgetreden wordt bij problemen.

Tegelijkertijd voelen organisatoren zich verantwoordelijk voor het ombuigen van deze negatieve beeldvorming en het oplossen van tal van praktische problemen. Organisatoren hebben meer dan ooit nood aan vernieuwende alcohol- en drugpreventie-initiatieven die vertrekken vanuit een positieve en opbouwende invalshoek.

Een werkinstrument

'Veilig feesten' wil voor preventiewerkers en geïnteresseerde organisatoren (zowel uit het commerciële circuit als uit het jeugdwerk) een werkinstrument zijn dat de toepassing van alcohol- en drugpreventie concreet en tastbaar maakt. Dit door in *deel 1 feiten* te geven over (1) de link tussen muziek, uitgaan en alcohol en andere drugs en (2) alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven.

In *deel 2* wordt een overzicht gegeven van *praktische richtlijnen* die in de organisatie en op een lokaal overleg ingepast kunnen worden. Met name: samenwerking tussen verschillende partners, creëren van een veilige en gezonde uitgaanslocatie, communiceren van preventieboodschappen, verantwoord schenken en bewust omgaan met alcohol en illegale drugs op het evenement, eerste hulp en medische interventies bij alcohol- en drugincidenten, beleidsmatig werken en steekfiches met de respectievelijke taken en verantwoordelijkheden van elke partner.

Voor 'hapklare tips' verwijzen we naar de brochure Feestwijzer voor het jeugdwerk.

¹ VAD organiseert jaarlijks een bevraging bij leerlingen van het secundair onderwijs. Het is een manier om onder meer informatie te verzamelen over attitudes van leerlingen t.o.v. drugs en over hun eigenlijk druggebruik. Meer info op www.vad.be, sector onderwijs. (<http://www.vad.be/sectoren/onderwijs/secundair-onderwijs/in-de-kijker.aspx>) en www.vad.be, onderzoek (<http://www.vad.be/alcohol-en-andere-drugs/onderzoek/leerlingenbevraging.aspx>)

² Uitgaansdrugs zijn drugs die in de context van het uitgaan (voor, tijdens of erna) gebruikt worden. Ze hebben net als alle drugs een invloed op onze geest en worden met dat doel gebruikt. Uitgaansdrugs worden veelal gebruikt als versterking van de zintuiglijke ervaringen waarbij fun maken en genieten centraal staan. Het gebruik is functioneel om deze ervaringen intenser te beleven. Ze kunnen ook volgens hun effecten ingedeeld worden. De belangrijkste uitgaansdrugs zijn alcohol en GHB (verdovend effect); cannabis (bewustzijnsveranderend effect); xtc en aanverwante (stimulerend en bewustzijnsveranderend effect); speed, cocaïne en energy drinks (stimulerend effect).

DEEL 1: FEITEN

1. UITGAANSCULTUUR, MUZIEK EN DE LINK MET ALCHOL- EN ANDER DRUGGEBRUIK

Het verband tussen uitgaansdrugs, muziek en nachtleven is veelvuldig aangetoond. Al in de jaren 1930 gebruikten underground jazzmusici marihuana en cocaïne voor recreatieve doeleinden. In de jaren 1960 werden amfetamines, hallucinogenen en een reeks psychoactieve geneesmiddelen aan het lijstje toegevoegd door het rock-and-rollfenomeen en in de eind jaren 1970 door de punkscène. Eind jaren tachtig deed MDMA, beter bekend onder de naam 'ecstasy' (xtc), zijn intrede in delen van Europa en werd het steeds vaker gebruikt in de dancescène (Olszewski & Burkhart, 2002). Tien jaar later hebben de dancemuziek en xtc ook hun weg gevonden naar Vlaanderen. Dit ging hand in hand met de opkomst van de New Beat en het ontstaan van de eerste megadiscotheken. Nadien heeft het fenomeen zich met een hoge snelheid wijd verspreid.

Wat opvalt, is de veranderende maatschappelijke betekenis van uitgaansdrugs. Ze worden steeds nadrukkelijker gebruikt als versterking van veelal zintuiglijke ervaringen. Het gebruik is vaak functioneel om deze ervaringen intenser te beleven en dit vaak non-stop een hele nacht. Het gebruik van uitgaansdrugs als verzet tegen de maatschappelijke orde of als uiting van een (sub)cultuur wordt steeds minder belangrijk.

Vandaag de dag maakt recreatief gebruik van uitgaansdrugs voor sommigen deel uit van een leefwereld waar genieten en 'fun' centraal staan. De motieven die jonge mensen zelf aanhalen voor het gebruik van uitgaansdrugs zijn: genieten van het dansen, voor de 'fun', zich goed voelen, vluchten uit de realiteit, sociaal contact, stimuleren van zintuiglijke ervaringen, betere seks en zich ontspannen (Calafat e.a., 1999).

1.1. Alcohol, de meest gebruikte uitgaansdrug

Niet alleen het gebruik van illegale uitgaansdrugs (bijvoorbeeld xtc, speed, cocaïne, cannabis enzovoort) is verbonden aan het uitgaansleven. Boven alles is alcohol de meest gebruikte uitgaansdrug (Van Havere e.a., 2004). Bijna iedereen die uitgaat consumeert één of meerdere glazen alcohol. Het stijgend alcoholgebruik loopt sterk gelijk met de evolutie in het uitgaansleven van jongeren (Bernaert & Kinable, 2003). Als jongeren op een leeftijd komen waarop ze vaker uitgaan, merken we dat ze ook frequenter alcohol consumeren.

1.2. Illegale drugs bij jongeren

Uit de leerlingenbevraging van VAD (Kinable et al., 2010) blijkt dat 11,7% cannabis en 3,2% van de leerlingen andere illegale drugs gebruikt heeft tijdens het voorbije jaar. In het uitgaansonderzoek van VAD (Rosiers, 2010) heeft 44,2% een illegale drug in het laatste jaar gebruikt, voornamelijk cannabis. 10,3% van alle respondenten heeft in het laatste jaar xtc gebruikt, 12,5% cocaïne. De leeftijd van de respondenten in het uitgaansonderzoek ligt hoger dan de leeftijd van de leerlingen uit de leerlingenbevraging. Dit is een mogelijke verklaring voor het hogere middelengebruik. Ook de setting (clubs, dance evenementen, zomerfestivals) waarin het uitgaansonderzoek heeft plaatsgevonden, beïnvloedt de resultaten.

Tabel 1: Leerlingenbevraging

Alcohol	64,3
Cannabis	11,7
Xtc	1,6
Amfetamines	1,3
Cocaïne	1,4

Tabel 2: Uitgaansonderzoek

Alcohol	91,8
Cannabis	40,6
Xtc	10,3
Cocaïne	12,5
Speed	5,6

TABEL 1 EN 2 : TOTAAL LAATSTEJAARSGEBRUIK (KINABLE ET AL., 2010; ROSIERS ET AL., 2010)

2. ALCOHOL- EN DRUGPREVENTIE IN HET UITGAANSLEVEN

Sinds eind jaren zestig krijgt het aan populariteit winnende uitgaansleven vrijwel eenzijdig te maken met een repressieve aanpak die aanvankelijk tot doel had de bevolking wakker te schudden omdat de fysieke en morele gezondheid van de jeugd door alcohol en andere drugs ernstig werd bedreigd. Het optreden van politie bleef niet onopgemerkt voor media die een verdere polarisering in de hand werkte door een eenzijdig problematisch beeld op te hangen van de uitgaande jeugd (Vercaigne & Walgrave, 1995). Resultaat: jongeren voelen zich geïsoleerd en bij zowel de overheid als de publieke opinie ontstaat een negatief beeld van het uitgaansleven. Preventie vanuit welzijn- en gezondheidsperspectief in het uitgaansleven bleef al die tijd fragmentair.

2.1. Welzijn en gezondheid staan centraal

Sinds het jaar 2000 is er een evolutie merkbaar. Het aantal alcohol- en drugpreventie-initiatieven in het uitgaansleven vanuit gezondheidsperspectief neemt geleidelijk aan toe. Vernieuwend is dat preventie de alcohol- en drugthematiek vanuit een positieve invalshoek benadert waarbij de kwaliteit van het uitgaan én de gezondheid van het individu en de omgeving voorop staan. Hierbij wordt niet langer uitgegaan van een drugvrije samenleving maar van de idee dat alcohol- en druggebruik als een inherent gedrag in onze samenleving aanwezig is (Geirnaert e.a., 2002). Een realistische benadering dus zonder het gebruik van uitgaansdrugs goed te keuren, noch te promoten. Er wordt niet alleen gefocust op de uitgaansdrugs maar ook op de fuiver en de uitgaanslocatie. Iedereen die het nachtleven induikt – zowel recreatieve alcohol- en andere druggebruikers als niet-gebruikers – kan geconfronteerd worden met gezondheidsrisico's. Vaak wordt onderschat in welke mate andere factoren dan drank of drugs (middel) bepalen of (en in welke mate) iemand in de problemen kan komen tijdens het uitgaan. Problematisch gebruik heeft ook te maken met het milieu - de fysieke en sociale omgeving waarin mensen (niet) gebruiken - en met de mens - zijn persoonlijkheid, waarden en normen, leeftijd, biogenetische en maatschappelijke kwetsbaarheid. **Mens, middel en milieu** staan in interactie met elkaar en bepalen samen of iemand al dan niet een bepaald middel (problematisch) gaat gebruiken.

2.2. Naar een omschrijving voor alcohol- en drugpreventie

Alcohol- en drugpreventie wil problemen als gevolg van middelengebruik vermijden en de samenleving deskundiger maken in het omgaan met alcohol en andere drugs. Afhankelijk van het product, de omstandigheden, de leeftijd en andere kenmerken van de (niet-)gebruiker worden de doelstellingen gedifferentieerd. Het gaat over *aanmoedigen van*

niet-gebruik, uitstellen van experimenteergedrag, verantwoord gebruiken, vroegtijdig ingrijpen, schade beperken (zie ook www.vad.be).

DEEL 2: PRAKTISCHE RICHTLIJNEN

Onder de fuiven en de feesten merken we een grote verscheidenheid: het kan gaan van een kleine plaatselijke fuif met honderd fuifgangers tot grote events waar enkele duizenden uitgaanders uit de eigen en omliggende gemeenten op afkomen. Afhankelijk van het type organisatie, de infrastructuur en de soort activiteit (bijvoorbeeld fuif, festival, concert, dance evenement) zullen andere richtlijnen geaccentueerd worden. Deze richtlijnen dienen op maat hertaald te worden.

Niet elke organisatie beschikt over de financiële en organisatorische middelen om alle richtlijnen te integreren. In dat geval is het belangrijk om op een evenwichtige manier prioriteiten te stellen. Deze 'Veilig Feesten' heeft als doel de praktische richtlijnen rond veilig en gezond uitgaan te bundelen **zonder veel extra belasting** met zich mee te brengen voor de organisator. De organisator zal merken dat aan heel wat richtlijnen reeds is voldaan. De praktische richtlijnen omvatten:

- samenwerking tussen de verschillende partners;
- een veilige en gezonde uitgaanslocatie creëren;
- preventieboodschappen communiceren;
- verantwoord schenken en bewust omgaan met alcohol op het evenement;
- illegale drugs op het evenement;
- eerste hulp en medische interventies bij alcohol- en drugincidenten;
- beleidsmatig werken op verschillende niveaus;
- steekfiches.

Al deze richtlijnen maken deel uit van een alcohol- en drugbeleid. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en geven het alcohol- en drugbeleid, in de eigen organisatie of op lokaal niveau, mee vorm. In deze publicatie focussen we op fuiven, maar ook in de dagelijkse werking kan je alcohol- en drugpreventie-initiatieven nemen. Dit krijgt vorm in een alcohol- en drugbeleid in je organisatie (jeugdbeweging, jeugdhuis).

Op www.drugsinbeweging.be kan je terecht voor een stappenplan om een beleid te ontwikkelen. Jeugdhuizen kunnen gebruikmaken van de publicatie 'Draaiboek voor een alcohol- en drugbeleid in het jeugdhuis'. In hoofdstuk 7 van die publicatie staan we stil bij de meerwaarde van werken aan een lokaal beleid.

1. SAMENWERKING TUSSEN DE VERSCHILLENDE PARTNERS

De basisvoorwaarde om een veilige en gezonde uitgaansomgeving voor fuivers te verzekeren is dat organisatoren of promotoren van fuiven en evenementen en (lokale) overheid op een constructieve manier samenwerken (Huberts e.a., 1995). Hierbij kunnen veel partners betrokken worden: jeugdwerkorganisaties, politie, brandweer, medische hulpdiensten, gemeentebestuur, zaaluitbater, (drug)preventiewerker... Ook buurtbewoners of buurtwerkingen kunnen bij deze samenwerking betrokken worden (Duch e.a., 2012).

Bij deze samenwerking, die uitgaat van een gedeelde verantwoordelijkheid om de gezondheid van feestvierders te promoten en te beschermen, heeft elke partner baat. De **lokale overheid** (college van Burgemeester en Schepenen, gemeenteraad enzovoort) weet in het kader van de wet op de openbare orde de rust, de veiligheid en de gezondheid op zijn grondgebied te garanderen.

De **organisatoren** die gesteund worden door de lokale overheid (lees: beleidsmakers) weten waar ze aan toe zijn en tonen aan dat ze geen laissez faire-houding aannemen ten aanzien van uitgaansdrugs. Een samenwerking met het lokale bestuur en een inzet tot preventief werken komen ook het imago van de organisatoren ten goede.

De lokale overheid en de organisatoren kunnen zich bij deze stappen laten bijstaan door de **drugpreventiewerker** of drugcoördinator die een belangrijke schakelfunctie vervult tussen de verschillende partners (regionale preventiewerkers; informeer bij de gemeente of een preventiewerker is aangesteld). Een **eindverantwoordelijke** zorgt er dan voor dat alles op elkaar is afgestemd en is tevens de contactpersoon voor alle partners.

1.1. Organisatoren van fuiven of evenementen

Handelen als een goede huisvader

In de eerste plaats zijn het de organisatoren die zich bij de voorbereiding en de uitvoering dienen te gedragen volgens het aloude rechtsprincipe van de 'bonus pater familias': dit betekent dat ze zorg moeten dragen voor hun eigen medewerkers en publiek.

Informatie over veilig en gezond fuiven

De organisator zal eveneens actief moeten nagaan aan welke afspraken en richtlijnen voldaan moet worden (bijvoorbeeld voor brandveiligheid), met wie contact moet opgenomen worden (bijvoorbeeld melden aan gemeente) en welke stappen hiertoe dienen te worden gezet (bijvoorbeeld SABAM). Voor informatie en tips voor en geslaagde avond met het oog op de veiligheid en gezondheid van de bezoekers kan je terecht op www.fuifpunt.be.

1.2. De lokale overheid

Meldingsprocedure

De burgemeester of schepenen van jeugd (eventueel feestelijkheden) kan de preventiewerker de opdracht geven om in overleg met de betrokken partners een meldingsprocedure (zie www.fuifpunt.be) uit te tekenen.

Ook al kan een melding niet altijd worden afgedwongen, het is wel een bruikbaar instrument voor de lokale overheid. Via schriftelijke afspraken tussen lokale overheid en organisatoren van evenementen kunnen beide partijen het engagement aangaan om de organisatie van evenementen te melden. Het beleid kan tegenover de melding stimulerende en ondersteunende maatregelen stellen zoals vervoer mogelijk maken, preventie-initiatieven subsidiëren...

Een meldingsprocedure kan bijvoorbeeld inhouden dat elke organisatie die een fuif organiseert het engagement aangaat, via een gestandaardiseerd aanvraagformulier, dit mee te delen aan de lokale overheid en wel binnen een bepaalde termijn met de vermelding van (1) de plaats, (2) het tijdstip, (3) het geschatte aantal deelnemers en (4) alle feiten die enige invloed hebben op de openbare orde.

Na een afgesproken periode kunnen de afspraken rond meldingsplicht geëvalueerd worden en moet er mogelijkheid tot bijsturing zijn. Zo wordt vermeden dat deze meldings(plicht) als een eenzijdig opgelegde maatregel vanuit de lokale overheid wordt aanzien.

Risicoanalyse

Op basis van deze meldingsgegevens kan de coördinerende overheid al dan niet beslissen over te gaan tot een risicoanalyse³ die verder inzicht geeft in de veiligheids- én gezondheidsaspecten verbonden aan het evenement. Zo kan een optreden een bepaald publiek aantrekken dat frequenter alcohol of andere drugs gebruikt. Op studentenfuiven wordt dan weer meer bier gedronken (Van Havere et al., 2005).

Een gangbare methode voor het opstellen van een risicoanalyse (Brants, 2003; Meers, 2001) gaat uit van de volgende zes stappen:

1. Wat zijn mogelijke risico's verbonden aan de fuif?
2. Wie loopt gevaar?
3. Waar vinden de meeste problemen plaats?
4. Wanneer manifesteren problemen zich?
5. Welke preventieve maatregelen zijn reeds getroffen?
6. Welke bijkomende expliciete preventiemaatregelen zijn er nodig?

De informatie afkomstig uit de risicoanalyse wordt vervolgens ter voorbereiding van een gezamenlijk overleg overgemaakt aan alle betrokken partners. Zo krijgt iedereen inzicht in de aard en de omvang van potentiële (druggebonden) risico's en dit in functie van de kenmerken van het publiek, de infrastructuur en regionale kenmerken.

Coördinatievergadering

Voor tijdelijke evenementen is een coördinatievergadering⁴ de meest aangewezen overlegvorm. Dit geeft aan elke partner de gelegenheid om zijn verwachtingen mee te delen met betrekking tot het veilig en gezond verloop van het evenement, elkaar in te lichten over de maatregelen die zij ieder op hun terrein nemen of denken te nemen. Zo krijgt iedereen een globaal zicht op de situatie en hebben de partners de mogelijkheid om in onderlinge afstemming voorzorgsmaatregelen te treffen. De lokale overheid kan de toepassing van welbepaalde preventiemaatregelen koppelen aan het laten doorgaan van de fuif of het evenement.

In dezelfde lijn is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken met de hulpdiensten (politie, medische hulpdiensten, brandweer). Indien er iets fout loopt, kan een snelle interventie van levensbelang zijn. Dit wordt mogelijk door ook deze diensten bij de coördinatievergadering te betrekken.

Na afloop van een fuif of evenement is het aangewezen dat de coördinerende overheid een evaluatievergadering belegt met alle partners. Deze informatie is belangrijk wanneer een gelijkaardig evenement in de toekomst opnieuw wordt georganiseerd. Waren er bijvoorbeeld veel gezondheidsproblemen door alcohol- of andere druggebruik, dan kan hierop geanticipeerd worden door de hulpdiensten hierover te verwittigen en te informeren.

Permanent overleg

Organisatoren die regelmatig fuiven of evenementen organiseren en locaties (bijvoorbeeld jeugdhuis, gemeentelijke feestzaal, clubs enzovoort) waar frequent fuiven plaatsvinden, vragen dezelfde aanpak die dan op een permanente basis wordt georganiseerd. Op dit overleg is dan meer ruimte voor structurele maatregelen op lange termijn, zoals het permanent inrichten van een vestiaire of chill-outruimte om oververhitting te voorkomen.

³ Voor het opstellen van een risicoanalyse kan de lokale overheid beroep doen op de federale gezondheidsinspectie die aanbevelingen geeft voor het nemen van preventieve veiligheidsmaatregelen bij grote evenementen.

⁴ De coördinatievergadering wordt geregeld door de Ministeriële Omzendbrief van 10 december 1987 betreffende de ordehandhaving – gecoördineerde algemene onderrichtingen, BS. 19 december 1987. De gemeenteraad heeft ook zelf de mogelijkheid een reglement goed te keuren waarin vastgelegd wordt wanneer een fuif, optreden of festival voorafgegaan moet worden door een coördinatievergadering. In het reglement wordt onder meer geconcretiseerd welke partners bij de coördinatievergadering worden betrokken en welke concrete operationele afspraken zeker worden behandeld.

In de overeenkomsten die opgemaakt worden met de inrichters van fuiven kunnen een aantal preventieve maatregelen afgedwongen worden, bijvoorbeeld het installeren van een EHBO-post.

1.3. Maak gebruik van de expertise van de drugpreventiewerker

Voor de alcohol- en drugspecifieke preventiemaatregelen die in deze publicatie ruim aan bod komen kan men zich laten bijstaan door de lokale en/of regionale drugpreventiewerker⁵. Naast advies en informatie kan de drugpreventiewerker als (proces)begeleider de verschillende visies op alcohol- en druggebruik op elkaar helpen afstemmen en deze mee vertalen naar concrete afspraken en richtlijnen.

1.4. De uitgaander als partner

Uitgaanders laten participeren (bijvoorbeeld 'wat vinden zij belangrijk als ze uitgaan?') kan op verschillende manieren. De jeugdraad als belangrijk inspraakorgaan kan hiertoe een geschikt forum zijn. Maar niet alle jongeren maken gebruik van het georganiseerd jeugdwerkeraanbod. Installeer daarom een permanent en gecentraliseerd meldpunt op de jeugddienst, bijvoorbeeld bij het fuifloket. Ook de promotor of clubuitbater kan rekening houden met zijn cliënteel via bijvoorbeeld het forum op zijn website.

1.5. Hou rekening met buurtbewoners

Uitgaanslocaties liggen vaak in het centrum van de gemeente. Dit betekent dat de leefbaarheid van een woonbuurt niet geschonden (bijvoorbeeld verstoren van de nachtrust, schenden van privé-eigendommen) mag worden door regelmatig fuiven of evenementen te organiseren.

De betrokkenheid van de buurtbewoners bij het uitgaansleven in de gemeente is een belangrijk aandachtspunt. Breng daarom buurtbewoners telkens er een fuif doorgaat tijdig op de hoogte en maak duidelijk bij wie buurtbewoners terecht kunnen met eventuele klachten of problemen. En waarom de buurtbewoners niet gewoon uitnodigen voor een drankje in bijvoorbeeld de chill-out of een gratis toegangkaart bezorgen?

⁵ Voor het uitwerken van drugspecifieke preventiemaatregelen kan men samenwerken met een regionale preventiewerker, actief in een Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) in de regio. Hij/zij ondersteunt op zijn/haar beurt de lokale preventiewerkers (gemeente/stad) met wie men ook altijd rechtstreeks contact kan opnemen.

2. EEN GEZONDE EN VEILIGE UITGAANSLOCATIE CREËREN

Bij het creëren van een gezonde en veilige fuiflocatie gaat het niet alleen over de buurt waarin de locatie gelegen is (bijvoorbeeld geluidsoverlast) of de bereikbaarheid (bijvoorbeeld openbaar vervoer). Ook het wettelijk toegelaten aantal personen, brandveiligheid enzovoort zijn van belang.

Naast een goede inrichting van de locatie, is het ook belangrijk preventief te werken rond omgevingsfactoren als drukte, uitdroging, oververhitting en klimaatbeheersing. Dit zijn allemaal factoren die gezondheidsproblemen kunnen uitlokken bij gebruikers van alcohol en andere drugs, maar ook bij de uitgaanders die geen middelen gebruiken.

De organisator staat hier niet alleen voor. Een belangrijkste partner bij het creëren van een gezonde en veilige uitgaanslocatie is de zaaluitbater. Het maakt niet uit wie de zaaluitbater is, de locatie moet technisch in orde zijn en geschikt zijn voor fuiven. Andere gemeentelijke diensten zoals de dienst leefmilieu kan uitleg geven over de soms toch wel technische en ingewikkelde materies zoals de VLAREM II-wetgeving.

2.1. Inrichting van de locatie

Een cruciaal element bij de keuze van een feestlocatie is de inrichting. Dit heeft ten eerste een belangrijke invloed op de sfeer en dus op het verloop van de fuif of de clubavond. Ook het publiekscomfort speelt hierin een bepalende rol. Vermijd bijvoorbeeld rook of mist, aangezien een wazige omgeving mensen prikkelbaar maakt.

Ten tweede moet men bij de inrichting ook ingaan op mogelijke fysieke risico's die gepaard gaan met het uitgaan. Zo kan men best verscholen en te donkere hoekjes vermijden, aangezien dit de anonimiteit vergroot en het plegen van criminaliteit vergemakkelijkt. Zo is best de hele locatie voldoende verlicht. Zorg er ook voor dat nooduitgangen duidelijk aangegeven zijn (Duch e.a., 2012). Daarom is het nuttig dat er een *veiligheidsplan* is uitgetekend.

Een veiligheidsplan legt de organisator best vast in een draaiboek waarin alle technische vereisten en veiligheidsreglementen terug te vinden zijn. Waarmee houdt men zoal rekening bij de aankleding van de locatie? Welke richtlijnen gelden bij het plaatsen van elektrisch materiaal? Indeling van de locatie? Gebruik van communicatiemiddelen? Verlichting? Ook kan hierin vastgelegd worden hoe de op- en afbouw gestructureerd wordt.

2.2. Drukke

Heel vaak is de avond voor een organisator geslaagd wanneer er veel volk over de vloer geweest is. Voor de jeugdbeweging wordt de opbrengst zelfs gebruikt voor de verdere jaarwerking. Maar een avondje feesten is ook pas succesvol wanneer alles vlot verlopen is en mensen voldoende ruimte hadden om te dansen. Vermijden dat bezoekers het benauwd krijgen kan door overbevolking te voorkomen.

Om te weten hoeveel mensen er veilig en gezond kunnen ontvangen worden, is het belangrijk te weten welke minimumoppervlakte er voorzien moet worden per persoon⁶. Aan

⁶ Het KB van 2 juni 1999 in verband met de voetbalstadions bepaalt dat er één persoon per m² moet gerekend worden. Dit KB houdt evenwel geen rekening met de specificiteit van de respectievelijke fuiflocaties. Een gespecialiseerd Engels vademecum (s.d afspraken en., 1993) adviseert dat één persoon moet kunnen beschikken over 0,5m² op een fuif of op een eendaags muziekevenement en 0,75m² voor een meerdaags muziekevenement. In Limburg wordt het advies gegeven voor 3 personen per m²; ook het Fuifpunt geeft hetzelfde advies. In de provincie Oost-Vlaanderen hanteert men de strengste berekening: ofwel 1 persoon per m² of 1 cm per persoon in de breedte van de (nood)uitgangen.

de ingang kan een medewerker het aantal bezoekers in het oog houden. Dit wordt vergemakkelijkt als de ingang zo opgesteld is dat er een vernauwing is door middel van dranghekken. Een toeloop van mensen is op deze manier ook onder controle. Het tellen van het aantal bezoekers kan via zgn. 'klikkers' of via bepaalde apparatuur waarmee men de identiteitskaart van de uitgaanders inscant (vb. voor controle van de leeftijd) (Duch e.a., 2012). Wijs medewerkers er op dat ze alert zijn voor te veel volk en dat ze dit ook communiceren. Doe in dat geval een tijdelijke inkomstop.

In de praktijk is het de lokale brandweer die voor elke uitgaanslocatie een preventieverslag opstelt inzake de maximumcapaciteit. Dit gebeurt éénmalig in het kader van brandveiligheid. Naast het aantal aanwezigen wordt het aantal voorziene nooduitgangen en vluchtwegen, de indeling van de fuiflocatie, de veiligheidsverlichting en het gebruik van veilige elektrische installaties in rekening gebracht. De brandweer geeft advies aan de burgemeester die de beslissing neemt.

Alle inspanningen om zich aan de capaciteitslimiet te houden, zijn evenwel zinloos indien bijvoorbeeld de helft van de aanwezigen zich op een klein gedeelte van de uitgaanslocatie bevindt. Een grote concentratie van bezoekers op knelpuntplaatsen (ingang, vestiaire, wc's, chill-outzones enzovoort) belemmert vaak een vlotte doorgang. Verspreid de knelpuntplaatsen dus over de ganze locatie. Probeer ook wachtrijen aan de bar of het toilet te vermijden, zodat er geen conflicten kunnen ontstaan tijdens het wachten. Wachtrijen kan je voorkomen door genoeg personeel te voorzien voor het aantal uitgaanders dat men verwacht (zgn. personeel/uitgaanders-ratio).

2.3. Uitdroging en oververhitting

Wie langdurig danst in een (te) warme omgeving loopt het risico op uitdroging en oververhitting. Zeker in combinatie met het gebruik van alcohol en oppeppende middelen zoals energy drinks, speed, cocaïne en xtc stijgt de kans op gezondheidsproblemen aanzienlijk. Het combineren van stimulerende middelen met alcohol verhoogt het risico op uitdroging: naast de vochtafdrijvende werking van alcohol zijn uitgaanders geneigd langer door te gaan met dansen, zonder pauzes in te lassen.

Helemaal opgaan in de muziek en uren blijven doordansen is één van de belangrijkste oorzaken van oververhitting.

Alcoholvrije dranken

Omwille van het vochtafdrijvend effect van alcohol is een ruim assortiment aantrekkelijke alcoholvrije dranken aan democratische prijzen een noodzakelijke preventiemaatregel om uitdroging tegen te gaan. Geschikte dranken zijn water, softdrinks (bijvoorbeeld cola en fruitsap) of isotone sportdrinks (bijvoorbeeld Isostar® en Aquarius®). Deze laatste hebben de eigenschap om de vochtbalans snel te herstellen.

Een optie die door alle partners ernstig overwogen moet worden, is gratis waterverstrekking. Gratis waterverstrekking betekent dat in de locatie waar de fuif doorgaat gratis en toegankelijk water aanwezig is voor de fuivers: waterfonteinjes in sanitaire ruimtes, afzonderlijke waterstanden of water aan de bar. Richtlijn: 1 à 2 glazen per uur.

Chill out en klimaatsbeheersing

Het is belangrijk om ruimtes te voorzien waar het publiek kan afkoelen en tot rust kan komen. Deze zogenaamde chill-outzone is een rustigere en koelere ruimte dan de dansvloer. Aangekleed met comfortabele zitmogelijkheden en creatieve projecten (bijvoorbeeld projecties) kan de uitgaander hier relaxen en wat bijpraten met vrienden en

kennissen. Als er muziek speelt, is het belangrijk dat deze zachter en trager is dan op de rest van de fuif.

Een (te) hoge temperatuur in de locatie speelt een bepalende rol in het comfort en de gezondheid van bezoekers. De ventilatie voorafgaand aan het evenement opzetten en de verwarming afzetten, kan voor een koel lokaal aan het begin van de avond zorgen. Eventueel kunnen de nooduitgangen open gezet worden om tijdens de avond een koele bries binnen te krijgen. Let wel op voor geluidsoverlast.

Richtwaarden:

Voor de omgevingstemperatuur in de locatie wordt 27°C als maximumgrens vooropgesteld omdat bij hogere temperaturen het risico op oververhitting drastisch toeneemt. Om te vermijden dat het publiek geen lichaamswarmte meer afgeeft door te zweten mag de vochtigheidsgraad van 90% niet overschreden worden.

2.4 Volume van de muziek

Jongeren houden van luide muziek. Toch moet men er tijdens de fuif op letten dat het volume van de muziek niet te hoog gaat. Luide muziek zorgt namelijk niet alleen voor overlast en eventuele gehoorschade, maar zorgt er ook voor dat uitgaanders meer en sneller gaan drinken. Om gehoorschade tegen te gaan kan men oordopjes ter beschikking stellen. Wanneer men tussen 95 en 100 dB produceert, is het zelfs verplicht om deze gratis aan te bieden.

Volgens de nieuwe regelgeving omtrent geluidsnormen, die van kracht ging op 1 januari 2013, mag de geluidsterkte op een evenement maximum 100 dB bedragen. Het gaat hier enkel om elektronisch versterkte muziek. Wanneer er tussen de 95 en de 100 dB zal geproduceerd worden, moet je het geluidsniveau gedurende de hele avond meten en registeren. Bovendien ben je in dat geval verplicht een milieuvergunning aan te vragen en een geluidsplan op te stellen van de permanente geluidsinstallatie. In zo'n geluidsplan wordt omschreven wat de te verwachten geluidsomstandigheden zijn en welke maatregelen getroffen worden om geluidshinder te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken (Pée, 2012).

Voor meer info over de regelgeving omtrent geluidsniveau, ga naar www.fuifpunt.be of www.lne.be

3. PREVENTIEBOODSCHAPPEN COMMUNICEREN

Een positieve sfeer en een gezonde locatie zijn de eerste voorwaarden voor het creëren van goede uitgaanscondities. Maar naast omgevingsfactoren (temperatuur, inrichting, drukte, sfeer enzovoort) spelen ook persoonsgebonden factoren als leeftijd en ervaring, gezondheid, gebruik van alcohol en andere drugs, groepsgedrag enzovoort een rol. Verder kunnen drugs anders of sterker uitvallen, of ze kunnen een mogelijke vervuiling bevatten, of ze kunnen in combinatie met alcohol genomen zijn enzovoort.

Deze factoren en hun onderlinge interactie kunnen voor (druggebonden) gezondheidsproblemen zorgen, ook voor uitgaanders die geen alcohol of andere drugs gebruiken. Daarom werkt men best met preventieboodschappen die zich richten tot alle uitgaanders.

3.1. Wat wil men bereiken met de preventieboodschap?

Vooraleer aan de slag te gaan met preventieboodschappen is het belangrijk om duidelijk te stellen wat men wil bereiken. Let er op dat er realistische doelstellingen geformuleerd worden. Zo is het niet realistisch om drastische gedragsveranderingen te verwachten op een fuif of clubavond.

Een belangrijk aandachtspunt is dat de centrale boodschap helder en eenduidig blijft voor de doelgroep die men beoogt.

Eventueel kunnen er gegevens aan toegevoegd worden waar ze terecht kunnen met meer vragen (bijvoorbeeld De DrugLijn: 078/15.10.20 of www.druglijn.be).



Sensibiliseren en informeren

Een eerste stap in het communiceren van preventieboodschappen is aandacht vragen voor de alcohol- en drugthematiek in het uitgaansleven. Beknopte boodschappen of een pittige slogan/beeld prikkelen de fuiver tot informatiezoekend gedrag. Het is de start van een proces tot gedragsverandering. Dergelijk preventiemateriaal vind je op www.vad.be, klik door naar de sector uitgaan.

Daarnaast kan men informatie geven over alcohol en andere drugs en gezondheidsrisico's waaraan de uitgaander zich blootstelt of blootgesteld wordt. De informatie kan er best op gericht zijn de fuiver een eigen waardeoordeel te helpen vormen. Hiervoor kan je bijvoorbeeld gebruik maken van de pagina's 'omgaan met drugs voor feestvierders' op www.druglijn.be.

Laat de feestvierder zelf een bewuste keuze maken na het afwegen van de voor- en nadelen. Het is ook belangrijk aandacht te besteden aan concrete vaardigheden (bijvoorbeeld controle krijgen over het eigen doen en laten en dat van de groep staat centraal).

Ondersteunende maatregelen

Het communiceren van preventieboodschappen is het meest effectief indien ze ondersteund worden door omgevingsgerichte maatregelen die de uitgaander stimuleren om gehoor te geven aan de preventieboodschap. Als er bijvoorbeeld gesensibiliseerd en/of geïnformeerd wordt over de gezondheidsrisico's als uitdroging en oververhitting is het belangrijk deze te

koppelen aan preventiemaatregelen die water vrij toegankelijk maken of aan een uitgebreid en uitnodigend alcoholvrij aanbod dat best lager geprijsd is dan de verkrijgbare alcoholische dranken. Een mooi voorbeeld hiervan is het Quality Nights preventieconcept.

3.2. Creëren van de preventieboodschap

Bron van de preventieboodschap

Het is belangrijk dat lokale overheden en organisaties in overleg met de uitgaanders zelf nadenken over hoe ze preventieboodschappen kunnen formuleren.

Wanneer men een preventieboodschap wil communiceren naar de doelgroep, begin dan met de rol van de organisator en positie ten aanzien van de doelgroep te analyseren. Welk beeld heeft de uitgaander van de organisatie (de boodschapper)? Wat wordt er van verwacht? Hou er rekening mee dat de organisatie een geschiedenis meedraagt en een imago heeft dat zowel in het voor- als nadeel kan spelen.

Om meer aandacht aan de organisatie én de preventieboodschap te geven, kan men spelen op het verrassingseffect en verfrissend uit de hoek komen. Samenwerkingsverbanden aangaan met personen die een rolmodel zijn of organisaties die goed liggen bij de doelgroep, kan efficiënt zijn. Zo kan de organisator samenwerken met de lokale media, een dj of muziekgroep, muziek- en modeshops enzovoort.

Het is ten slotte belangrijk jonge mensen op een eigentijdse en herkenbare manier aan te spreken. Als de boodschap op een frisse en speelse manier vormgegeven wordt, zal ze sneller opgepikt worden door de doelgroep. De toon is minstens zo belangrijk als de inhoud. Let er wel op dat door grappig of ludiek te zijn de preventieboodschap niet onderuit gehaald wordt.

Objectief en feitelijk versus moraliseren en stigmatiseren

Bij alcohol- en drugpreventie wordt al te vaak teruggегреpen naar dramatische en confronterende slogans en beelden die de uitgaander moeten waarschuwen en afschrikken voor alcohol- of ander druggebruik. Ondertussen weten we dat deze aanpak slechts een beperkt effect heeft en bovendien van korte duur is. Meer nog, veelal zijn deze preventieboodschappen contraproductief en haalt het de geloofwaardigheid van de preventieboodschap én de boodschapper onderuit.

De negatieve en verwijtende toon waarop uitgaanders lange tijd benaderd zijn, zit er stevig ingebakken. Resultaat: het publiek heeft bij alcohol- of andere drugpreventieboodschappen nog steeds de reflex van 'anti-drugs', 'anti-jongeren'! En juist hier ligt vandaag één van de grote drempels om uitgaansdrugs bespreekbaar te stellen en uitgaanders hierover te informeren.

Blijf zowel inhoudelijk als qua toon objectief en feitelijk. Objectiviteit houdt in dat men geen waardeoordeel maakt over de doelgroep naar wie de preventieboodschap gericht is. Dit wil evenwel niet zeggen dat in een preventieboodschap men niet normatief mag zijn over alcohol, drugs en druggebruik. Concreet kan dit bijvoorbeeld inhouden: 'wie geen risico's wil lopen, gebruikt beter geen drugs'.

Feitelijke informatie betekent dat de boodschappen (wetenschappelijk) onderbouwd zijn, vertrekken vanuit wat leeft bij de doelgroep en aansluiten bij hun kennis- en ervaringsniveau. Hierbij besteedt men aandacht aan de risico's verbonden aan recreatief

alcohol- en ander druggebruik en negatief gerichte motieven, maar ook aan positief gerichte motieven.

Voor bestaand materiaal, surf naar www.vad.be en klik door naar de catalogus.

3.3. Waar en wanneer preventieboodschappen communiceren?

Vaak zitten preventiewerkers met de handen in het haar omdat ze niet goed weten hoe ze in het uitgaansleven, dat is opgebouwd rond overwegend informele netwerken en waar gecommuniceerd wordt via eigen kanalen, de doelgroep kunnen bereiken. Nochtans liggen tal van communicatiemogelijkheden binnen handbereik zoals websites, muziekmedia, fora, videoscreens, lichtkranten, Facebook en mobiele applicaties.

'Follow their path'-principe

Uitgaan is sterk verweven met de leefwereld en levensstijl van een niet onbelangrijke groep jonge mensen. Dit komt tot uiting in de kledij die gedragen wordt, muziek- en jongerenzenders die alom tegenwoordig zijn, lifestyle-magazines enzovoort. Daarom is het zinvol preventieboodschappen te communiceren in deze milieus waar jonge mensen zich ophouden.

Het 'follow their path'-principe komt erop neer dat men sensibiliseert en informeert via kanalen en op plaatsen die (in)direct gelinkt zijn met het uitgaansleven en behoren tot het actieterrein van jonge mensen, met name: internet (Facebook), hangplekken waar jonge mensen elkaar ontmoeten, jongerencafés, muziek- en modeshops, multimediebeurzen, jeugdhuizen enzovoort. Het herhalings-effect is hierbij belangrijk want dit vergroot de effectiviteit van de communicatie.

Het uitgaansleven van jonge mensen en ook het gebruik van uitgaansdrugs blijft niet beperkt tot de avond zelf (Van Havere e.a., 2004). Preventieboodschappen worden best niet alleen tijdens het uitgaan maar ook voorafgaandelijk aan een fuif of clubavond én nadien gecommuniceerd.

(1) PREVENTIEBOODSCHAPPEN VOORAFGAAND AAN HET UITGAAN

Preventieboodschappen geven voor de uitgaansavond is nuttig omdat de uitgaander volop voorbereidingen treft en plannen maakt met vrienden.

Zo kan men helpen de juiste voorbereidingen te treffen door te verwijzen naar bijvoorbeeld [Quality Nights](#) en [De DrugLijn](#) waar feestvierders terecht kunnen voor tips om verstandiger uit te gaan.

Ook kan men aandacht vragen voor de alcohol- en drugthematiek op de eigen website van de organisator, de eventpagina op Facebook, de voorverkoopkaarten of promotieaffiches van de fuif of clubavond.

Voor het jeugdwerk kan de fuif een aanleiding zijn om parallel een aantal alcohol- en drugpreventie-initiatieven te organiseren in de eigen jeugdwerkorganisatie (bijvoorbeeld discussieavond, tentoonstelling) of door in het ledenblad hieraan aandacht te besteden.

(2) PREVENTIEBOODSCHAPPEN TIJDENS HET UITGAAN

Tijdens de fuif of clubavond zelf zijn er tal van mogelijkheden om preventieboodschappen te communiceren. Respecteer dat uitgaanders in de eerste plaats plezier willen maken. Een sterk punt van het communiceren van preventieboodschappen op locatie is dat ze de doelgroep bereiken in een reële situatie waar gefeest wordt en drank- en ander druggebruik plaatsvindt. Een aantrekkelijk standje in een rustige deellocatie, preventieboodschappen in de chill-outruimte en via multimedia, lichtkranten of projecties ontsnappen niet aan het gezichtsveld van de fuiver. Ook de toiletten of de vestiaire zijn mogelijke plaatsen om korte en krachtige tips te geven (bijvoorbeeld via posters).

Aan het einde van de avond toe kunnen feestpakketjes of gadgets (bijvoorbeeld lolly) met allerlei informatie meegegeven worden aan de bezoekers die de locatie verlaten.

(3) DE DAG NADIEN

Sommige fuivers zullen geprikkeld zijn om informatie op te zoeken. De [Druglijnwebsite](#) of het informatieaanbod van de lokale preventiedienst kunnen hier een goed antwoord op bieden. Vaak gaat de bezoeker achteraf ook terug naar de website of Facebookpagina van de organisatoren om de foto's te bekijken.

3.4. Peer support⁷

Een andere manier om preventieboodschappen te communiceren is te werken met leeftijdsgenoten: peer support (meer info in Dossier Peers (Kinable, 2006)).

Peer support als methodiek is een werkwijze waarbij personen (peers) uit de peer group methodisch worden ingezet bij preventie-initiatieven en waarbij zij de preventieboodschap communiceren naar anderen uit dezelfde doelgroep. Uit overzichtstudies (Bleeker & Jamin, 2003) blijkt dat peer support een veelbelovende en effectieve methode is voor drugvoorlichting aan jongeren.

Peer support vertrekt vanuit de vaststelling dat jongeren met hun vragen en problemen in de eerste plaats bij kameraden en vrienden terecht kunnen die een gemeenschappelijke achtergrond, referentiekader, positie en leeftijd hebben. De eigen peer group vormt een belangrijke bron van ondersteuning en een plaats waar zich waarden en normen ontwikkelen. Jongeren praten gemakkelijker met leeftijdsgenoten. Ze spreken immers dezelfde taal en delen vaak dezelfde ervaringen. Zeker bij vragen over de eigen adolescentiefase en in het bijzonder bij thema's die een maatschappelijk taboe zijn, is de invloed van leeftijdsgenoten sterk. Dat geldt in het bijzonder voor alcohol en andere drugs.

Project Jeugdadviseurs van In Petto en de JAC's

Voor bepaalde vragen en situaties vinden jongeren het evidentier en gemakkelijker om raad te vragen aan leeftijdsgenoten. In Petto en de Jongeren Advies Centra spelen hierop in met het project Jeugdadviseurs. Jeugdadviseurs zijn jongeren tussen vijftien en negentien jaar die worden opgeleid door de JAC's. Het zijn geen professionele hulpverleners, maar ze kunnen goed luisteren en raad geven, zijn open en sociaal en zijn begaan met leeftijdsgenoten. Deze aanpak moet voorkomen dat problemen groter worden. Bij grote problemen dient de jeugdadviseur als opstapje naar de professionele hulpverlening. De jeugdadviseurs weten bij wie ze in dat geval terecht kunnen.

⁷ Komt van het Engelse 'peer group', wat op zijn beurt afkomstig is van het Latijnse 'pares' (gelijke) en betrekking heeft op de 'groep van gelijken'.

Breakline

Breakline is een project door en voor uitgaanders. De vrijwilligers van Breakline gaan naar feesten en festivals met als doel bezoekers te informeren over veilig en gezond uitgaan. De insteek is harm reduction over partydrugs maar ook rond seks, verkeersveiligheid en gehoorschade brengen ze informatie mee. Meer info: www.breakline.be of info@breakline.be

Vitalsounds

Vitalsounds is een preventie- en risicoreductieproject gericht op het uitgaansleven in West-Vlaanderen en regio Gent-Oudenaarde. Ze richten zich voornamelijk op de elektronische muzieksceen, zoals party's, clubs, festivals en andere (mega)evenementen, waar zowel Vlaamse als Franse jongeren aanwezig zijn. In het kader van het grensoverschrijdend Europees programma, Interreg IV, werken ze samen met de Rijksse organisatie Spiritek. De focus van dit project ligt op veiliger uitgaan. Concreet biedt Vitalsounds jongeren wetenschappelijk correcte en bruikbare informatie aan over drugs(gebruik), veilig seksueel contact en gehoorschade tijdens het uitgaan. Dit via een infostand op evenementen of via www.vitalsounds.be en socialenetwerksites.

Om de boodschap op fuien over te brengen gebruiken peer supporters informatiemateriaal (folders, gadgets ...) en hun eigen ervaringen. Ze kunnen ook een kennistest of enquête afnemen waardoor een goed beeld ontstaat van het huidige kennisniveau van de doelgroep. Op deze manier kan ook (indicatieve) informatie verzameld worden om zo ontwikkelingen in alcohol- en druggebruik in het uitgaansleven te kunnen opvolgen. Belangrijk is wel dat de peers kunnen terugvallen op deskundige begeleiding van een coach.

3.5. EWS en uitgaan

Het Europese project Early Warning System (EWS) is een systeem voor vroegtijdige waarschuwing inzake drugs. VAD is als – regionaal focal point – verantwoordelijk voor het verspreiden en verzamelen van informatie op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap. Sinds 2003 wordt deze informatie gedeeltelijk ter beschikking gesteld van professionelen in het uitgaansleven. Zo blijven ze op de hoogte van nieuwe producten die circuleren en kunnen deze eventueel afficheren in hun club of op hun event. Want ook voor de uitgaanders zelf is deze informatie relevant.

Concreet waarschuwt EWS voor gevaarlijke uitgaansdrugs en voor de nieuwste drug die mogelijk ook op fuien en events voorkomen.

Het gaat steeds om gecontroleerde informatie en aan deze waarschuwingen is preventie-informatie met tips gekoppeld die druggebonden gezondheidsproblemen willen voorkomen en gezond uitgaan promoten. VAD verspreidt de EWS-berichten via de Facebookpagina van Quality Nights/NL.

4. VERANTWOORD SCHENKEN EN BEWUST OMGAAAN MET ALCOHOL

De bar is tijdens de fuif of het evenement de belangrijkste bron van inkomsten. Het valt soms voor dat door slechte controle op de bonnetjes of het gratis weggeven van drank of bonnetjes de opbrengst veel lager uitvalt dan verwacht. Dit kan je vermijden door verantwoord te schenken.

Verantwoord schenken gaat ook verder. Onderstaande maatregelen kunnen problemen (buurtoverlast, ruzie...) voorkomen.

4.1. Wetgeving⁸

Alcoholverstreking

Voor een publiek toegankelijke fuif is geen tapvergunning nodig (vroeger was dit wel zo). Voor het schenken van sterkedranken wel. Na aanvraag levert de gemeente, waar het evenement plaatsvindt een vergunning, na de controle van een aantal voorwaarden.

Is alles in orde met de wetgeving? Dan strekt het vanuit preventief oogpunt tot aanbeveling de jenever- of cocktailbar en verkoop van alcoholpops strikt te scheiden van de rest van het feestgebeuren. Er zullen immers ook minderjarigen aanwezig zijn en wettelijk gezien mogen sterkedranken niet aan -18-jarigen geschonken worden (ook niet gratis). Bovendien is het verboden om elke vorm van alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan -16-jarigen. De organisator kan dus strafbaar gesteld worden als hij/zij jongeren onder de zestien jaar alcoholische drank verstrekt, jongeren onder de achttien jaar sterkedrank verstrekt, of alcoholische drank verstrekt aan iemand die kennelijk al dronken is. Wie sterkedrank koopt, kan gevraagd worden aan te tonen dat hij meerderjarig is. De verkoper heeft echter niet het recht een identiteitskaart te vragen (voor meer info over wat als sterkedrank beschouwd wordt en wat niet, zie: <http://www.fuifpunt.be/pagina/alcohol-schenken>).

Het is niet altijd gemakkelijk om de wet correct toe te passen met verschillende barmedewerkers aan het werk of om zicht te hebben op wie wat allemaal drinkt. Wanneer bijvoorbeeld rondjes worden getrakteerd, is het steeds een andere persoon uit de groep die komt bestellen aan de toog. Goede afspraken en een vorming voor de barmedewerkers kunnen het verschil maken. Je kan ook materiaal gebruiken dat op maat ontwikkeld werd. Neem een kijkje op www.vad.be in de catalogus en klik door naar het 'Begin niet te vroeg'-campagnemateriaal.

Alcohol en openbare dronkenschap

Er is sprake van openbare dronkenschap als een persoon op een openbare plaats zo onder invloed van drank is dat deze persoon niet meer beschikt over de bestendige beheersing van zijn/haar eigen daden, zelfs zonder er noodzakelijk het besef van te hebben verloren. Een persoon die zich in dronken toestand op een fuif bevindt, is bijgevolg strafbaar. Dronken mensen ontzegt men best preventief de toegang tot de fuif of de club (zie hoofdstuk 7).

Alcohol & verkeer

De wet van 1968 reglementeert het alcoholverbruik in het wegverkeer. Rijden (met de wagen, de moto, de fiets...) is strafbaar wanneer meer dan 0,5 promille⁹ alcohol in het bloed gevonden wordt. Vanaf 0,8 promille worden de straffen zwaarder. Als je aan een zichtbaar dronken persoon alcohol geeft en deze veroorzaakt achteraf een ongeval, dan kan je mee aansprakelijk gesteld worden voor dat ongeval.

Evenementenbier

Evenementen en festivals vormen een risico op overmatig alcoholgebruik, overlast en geweldsincidenten. Daarom kunnen gemeenten en organisatoren tijdens deze bijeenkomsten evenementenbier schenken. Dat is bier met een lager alcoholpercentage.

⁸ Meer informatie over de wetgeving vind je ook in de publicatie Juridische handvatten voor het Jeugdwerk (VAD, 2006), www.fuifpunt.be, www.druglijjn.be

⁹ KB 18 07 1990; BS 08 11 1990

Het Nederlandse Trimbos-Instituut, ontwikkelde een interessante infosheet met alle feiten over evenementenbier op een rij.¹⁰

Alcohol en verkeer: de knallende feiten

Alcohol en verkeer is een dodelijke combinatie: de chauffeur ziet minder, schat afstanden verkeerd in, let minder op, je reageert later, denkt dat hij/zij meer kan dan normaal.

Bij jonge mensen tussen 17 en 25 zijn verkeersongevallen doodsoorzaak nr. 1: 1/3 van alle sterfgevallen onder jongeren gebeurt in het verkeer. Alcohol speelt daarbij niet altijd een rol. De meerderheid van de dronken chauffeurs rijdt tussen 22 uur 's avonds en 6 uur 's morgens, zowel in het weekend als op weekdagen.

4.2. Prijzenbeleid

Een doordacht preventief prijzenbeleid voeren ten aanzien van alcoholische en alcoholvrije drank is een efficiënte maatregel (www.eurocare.org), en dit zowel voor experimenterende jongeren als voor zware drinkers. Een principe dat het best nageleefd kan worden, is dat van het hanteren van een voldoende groot prijsverschil tussen alcoholische en alcoholvrije drank.

In deze optiek is een kritische kijk nodig ten aanzien van prijzenacties als bijvoorbeeld een happy hour, een zuipkaart, een gratis vat of een fuif waar de toegangsprijs inclusief drank is (=all in-fuiven). Deze acties verlagen de drempel om (overmatig) alcohol te drinken en zetten aan tot riskant drinkgedrag, voornamelijk bij jonge mensen om duidelijke budgettaire redenen.

4.3. Omgaan met alcoholreclame en - promoties

De reclame voor alcoholische drank heeft een invloed op jonge (potentiële) consumenten en niet in het minst op hun drinkgedrag. Uit onderzoek (Duijvestein, 2003) blijkt dat de leeftijd waarop jongeren beginnen te drinken en hoeveel zij drinken mede afhangt van de 'boodschap' die ze halen uit alcoholreclames. Ook blijkt alcoholreclame een invloed te hebben op het bingedrinken¹¹.

Muziekevenementen en fuiven zijn voor drankproducenten geliefkoosde plaatsen om reclame te maken voor hun product: leuke omkadering, de juiste doelgroep en op de koop toe hoort het drinken van alcoholische dranken tijdens het uitgaan voor velen erbij.

Alcoholproducenten beweren dat ze reclame maken om mensen voor hun merk te laten kiezen in plaats van voor een ander. Daarbij zeggen ze hun reclameboodschappen enkel te richten tot +18-jarigen (cf. gedragscode).

¹⁰ http://www.veiligengezonduitgaan.nl/documents/CVGU_A4_infosheet_-_bierschenkenbijevenementen_-_definitief.pdf

¹¹ Binge drinken: binge drinken of piekdrinken is op twee uur tijd vier galzen (voor vrouwen) of vijf glazen (voor mannen) alcohol te drinken (NIAA).

Gedragcode

Je kunt er moeilijk naast: alcoholreclame in Vlaanderen is toegestaan. Om het allemaal wat netjes te houden, hebben zowel de federatie van de bieren¹² als de federatie van wijn en gedistilleerde dranken¹³ een gedragscode afgesproken. Hierin wordt onder meer het volgende vermeld:

- Alcoholreclame mag zich in geen geval, noch door haar boodschap, noch door het gebruikte communicatiemiddel, specifiek tot minderjarigen richten.
- Verwarring tussen alcoholhoudende en alcoholvrije dranken moet vermeden worden.
- Reclame mag niet aanzetten tot onwettig of onverantwoord gebruik.
- Het alcoholgehalte van het product mag niet als kwaliteit worden voorgesteld.
- Alcohol mag niet verdeeld worden aan minderjarigen.
- Alcoholreclame mag in geen geval een verband leggen tussen alcoholhoudende dranken en een actieve verkeersdeelname en mag niet de indruk wekken dat het gebruik van alcoholische dranken tot sociale en seksuele successen leidt. Evenmin mag het laten blijken dat de consumptie van alcoholhoudende dranken de sportprestaties positief beïnvloedt.

Om de reclameboodschappen te toetsen aan de geldende regelgeving en de ethiek bestaat er sinds 1974 een zelfdisciplinair orgaan 'de Jury voor ethische praktijken inzake reclame (JEP)'. Met klachten over bepaalde reclames kan je hier terecht.

Wanneer de plaatselijke brouwer of een drankproducent via zijn handelsvertegenwoordiger aanbiedt om samen een promotieactie voor alcoholhoudende drank uit te werken, dan kan men hier toch best eerst kritisch over nadenken. Er wordt te weinig stilgestaan bij wat de negatieve impact is van alcoholreclames en welke gevolgen dit heeft op het drinkgedrag van de uitgaander. De maatschappelijke aanvaarding tegenover alcohol speelt daarin een belangrijke rol.

4.4. Neen verkopen

Als verantwoordelijke of medewerker van de bar is het belangrijk de grens in te schatten tussen verantwoord alcoholgebruik en overmatig alcoholgebruik. Dit is niet altijd even gemakkelijk, maar het helpt wel mee te voorkomen dat het fout gaat. Dit vraagt ook een consequente houding van alle barmedewerkers. Als de grens overschreden wordt, moeten er grenzen gesteld worden;

Belangrijke voorwaarden voor het correct stellen van grenzen zijn:

- ➔ kennis van de geldende wetgeving;
- ➔ aanwezigheid van duidelijke afspraken die gelden voor de bar;
- ➔ op een tactische wijze een neen kunnen verkopen;
- ➔ leren omgaan met weerstanden van uitgaanders bij het handhaven van regels.

Om deze vaardigheden te training, kan men vorming aanvragen van de CGG-preventiewerker in de buurt.

Barbriefings met beknopt de wetgeving en enkele tips kan men downloaden op www.vad.be, klik door naar het 'Begin niet te vroeg'-campagnemateriaal in de catalogus.

¹² De Arnoldusgroep staat voor de Unie van de Belgische Brouwers en heeft tot doel 'de verdediging van de algemene belangen van de brouwerijsector en dit op economisch, sociaal en moreel vlak. De Unie treedt op als officieel woordvoerder van de brouwerijen.

¹³ Belgische Federatie voor Wijn en Gedistilleerde dranken

4.5 Schenken in glazen of in plastic bekertjes?

Glazen en plastic bekertjes hebben allebei voor- en nadelen. Bij gebruik van glazen, vergroot de kans op verwondingen aangezien men zich kan snijden aan gebroken of gescheurde glazen. Ook kunnen glazen tijdens een conflict gemakkelijker gebruikt worden als wapen. Plastic bekertjes hebben dan weer het nadeel dat men hier nonchalanter mee omgaat: bekertjes worden sneller op de grond gegooid, waardoor de vloer vol afval ligt.

Een alternatief zijn bekertjes van polycarbonaat. Deze bekertjes zijn gemaakt van hard en duurzaam plastic. Ze zien er hetzelfde uit als glas, maar zijn nagenoeg onbreekbaar (Duch e.a., 2012). Bovendien worden ze minder op de grond gegooid. Men kan de lege bekertjes ook laten verzamelen door fuifgangers, die dan een gratis drankje krijgen wanneer ze een bepaald aantal bekertjes verzameld hebben (Hughes, K. et al, 2010).

Hou de fuiflocatie altijd proper. Ruim lege en gebroken glazen zo snel mogelijk op. Ruim ook gemorste drank op zodat de vloer niet glad wordt. Zo voorkom je valpartijen.

4.6. Sluiten van de bar

België heeft een vrij liberaal sluitingsbeleid wanneer het over uitgaan gaat. Onafgezien van het sluitingsuur is het in het kader van verantwoord schenken belangrijk dat rond sluitingstijd duidelijke afspraken gemaakt worden zoals: wordt er alcohol geschonken tot het sluiten van de club of stopt men hiermee al vroeger en tot welk uur bonnetjes worden verkocht. Het grote voordeel van vroeger te stoppen met alcohol schenken, is dat er een 'cooling down'-periode (ook wel wind down of chill out genoemd) ingelast wordt. Tragere en stillere muziek zet de uitgaanders aan tot vertrekken. Zo kan men tijdens deze periode ook geleidelijk aan meer licht maken. Positief neveneffect is dat niet iedereen tegelijk de locatie verlaat met de daarmee gepaard gaande buurtoverlast tot gevolg.

4.7. Veilig naar huis

Gezondheidsrisico's vallen niet weg bij het verlaten van de uitgaanslocaties. Integendeel, veel bezoekers hebben door vermoeidheid en/of alcohol- en druggebruik een verhoogd risico op ongevallen op weg naar huis.

Wil men dit helpen vermijden dan werkt men best actief preventiemaatregelen uit: organiseer nachtbussen, bespreek met de gemeente en vervoer- en taxaatschappijen hoe een voorstedelijk of intergemeentelijk nachtelijk (openbaar) vervoernetwerk kan georganiseerd worden. Indien er een station in de buurt is, kunnen er ook shuttlediensten ingelegd worden die uitgaanders vanuit het station van en naar de fuif of de club brengen. Men kan ook 'Bob-campagne' promoten of bekijken op welke manier kan samen gewerkt worden met de twee jongerenorganisaties, Responsible Young Drivers (RYD) en Drive Up Safety (DUS!) die actief werken rond verkeersveiligheid: www.ryd.be en www.dus.to. Go For Zero, de nieuwe campagne van het BIVV is ook zeer actief aanwezig in het uitgaansleven met diverse sensibiliseringsacties.

5. OMGAAN MET ILLEGALE DRUGS OP HET EVENEMENT

Drugs zijn een realiteit in het uitgaansleven. Communiceer op voorhand via de website en/of de tickets dat drugs verboden zijn op het evenement en neem enkele aanvullende maatregelen om het bezit en gebruik van drugs en de risico's die hiermee gepaard gaan, te minimaliseren.

5.1. De drugwetgeving¹⁴

Op 2 juni 2003 kwam er een nieuwe wet omtrent drugs tot stand. Sinds deze wet maakt men een onderscheid tussen cannabis en andere illegale drugs. Voor andere illegale drugs dan cannabis blijft de situatie hetzelfde: het bezit, gebruik of verkoop van deze middelen zijn verboden, zowel voor een minderjarige als voor een meerderjarige.

Cannabis krijgt weliswaar een afzonderlijk kader, maar dit geldt enkel voor meerderjarigen. De nieuwe wetgeving is niet van toepassing op minderjarigen. Voor hen is cannabis verboden en wordt er altijd een proces-verbaal opgemaakt, net zoals voor andere illegale drugs. Bovendien verwittigt de politie de ouders en maakt het proces-verbaal over aan het parket. Voor meer en de recentste informatie hierover, raadpleeg de [VAD-website](#). Voor meerderjarigen geldt dat cannabis verboden is, maar aan bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik (max. 3 gram en 1 plant) door een meerderjarige wordt de laagste vervolgingsprioriteit gegeven, uitgezonderd wanneer bezit gepaard gaat met verzwarende omstandigheden en/of verstoring van de openbare orde.

Verzwarende omstandighedenZijn deze die opgenomen zijn in artikel 2bis van de wet van 24 februari 1921. Het gaat om:

- Misdrijven gepleegd ten aanzien van minderjarigen, waaronder: cannabisgebruik of -verhandeling in aanwezigheid van minderjarigen, minderjarigen aanzetten tot cannabisbezit of -gebruik.
- De dader is lid van een vereniging die drugs levert.
- De dader veroorzaakt door cannabis bij anderen een ongeneeslijke ziekte, blijvende arbeidsongeschiktheid, verlies van een orgaan, zware verminking of de dood.

Verstoring van de openbare orde

- Bezit in een strafinrichting of instelling voor jeugdbescherming
- Bezit in een onderwijs- of gelijkaardige instelling of in hun onmiddellijke omgeving. Dit zijn plaatsen waar leerlingen zich verzamelen of elkaar ontmoeten (bijvoorbeeld halte openbaar vervoer of park in nabijheid van school)
- Ostentatief bezit in een openbare plaats die toegankelijk is voor het publiek (bijvoorbeeld fuif)

5.2. Deurbeleid

Een goed georganiseerd deurbeleid kan de uitgaansgelegenheden een stuk veiliger maken. Hierin spelen twee factoren een belangrijke rol, met name: het fouilleren en de organisatie van de ingang.

Als de controles aan de ingang van de locatie niet goed worden aangepakt, is de kans reëel dat er lange wachttijden ontstaan. Hierdoor worden nieuwe risico's gecreëerd en verleggen gezondheidsproblemen zich van de locatie naar de ingang. Een getrappt controlesysteem,

¹⁴ Meer informatie over de wetgeving vind je in de publicatie 'Juridische handvatten voor het Jeugdwerk' (VAD, 2006) en www.druglijn.be

waarbij in een eerste doorgang de ticketcontrole plaatsvindt en in een tweede doorgang de persoonscontrole, is aanbevolen, zeker voor grote evenementen. Op fuiven is dit minder relevant, hoewel ticketcontrole ook hier nodig is. Persoons- en leeftijdscontrole kan met behulp van speciale apparatuur die identiteitskaarten scant.

Meer informatie omtrent de wet van 10 april 1990 'tot regeling van de private veiligheid en de bijzondere veiligheid' vind je terug op www.vigilis.be: Kies 'bewaking' en vervolgens 'geïnteresseerd als burger'. Hier vind je terug aan welke voorwaarden foullering verbonden is.

5.3. Toezicht in en rond de fuiflocatie

In de fuiflocatie

Ook tijdens de avond is permanent toezicht nodig om problematisch alcohol- en ander druggebruik te ontraden en tijdig te kunnen anticiperen op probleemsituaties. Als overmatig alcohol- en druggebruik wordt vastgesteld, moet op kordate wijze opgetreden worden. Hiervoor zijn duidelijke regels en afspraken nodig.

- Plaats de bar, de bonnetjes... op zo'n manier dat het overzicht op de zaal optimaal is.
- Een toilet dame/-heer kan toezicht houden in de toiletten. Bespreek vooraf hoe hij/zij onregelmatigheden kan communiceren.
- Videoscratching (filmen in de zaal en meteen projecteren, ook wel Closed Circuit Television genoemd) is niet alleen leuk voor de uitgaanders, maar zorgt tegelijkertijd voor sociale controle.

Rond de locatie

Rond de locatie kunnen vrijwilligers toezicht houden, maar wanneer ze zich op de openbare weg bevinden hebben ze geen bevoegdheid. Enkel de politie kan hier optreden. Een rondgang op de parking of rond de fuiflocatie kan preventief wel helpen, maar wanneer er zich problemen voordoen, is men genoodzaakt de politie te bellen. Maak dus op voorhand duidelijke afspraken met de politie.

5.4. Communicatie

Met de politie

Als de politie preventief toezicht houdt op de feestlocatie (bijvoorbeeld door te patrouilleren), kan dat een ontradend effect hebben en potentiële risico's wegnemen. Een controle die op een win-winsituatie gericht is, responsabiliseert de klant/bezoeker.

Dit in tegenstelling tot de razzia's. Bij een razzia vergroot de kans op gevaar omdat er paniekreacties ontstaan onder de bezoekers, het kan stigmatiserend werken en is weinig respectvol naar het uitgaanspubliek.

De manier van controles uitoefenen en toezicht door de politie kan op voorhand ter sprake gebracht worden en afspraken kunnen gemaakt worden. Een degelijk controlebeleid op (onder meer) drugs en druggebruik in en rond de locatie houdt namelijk in dat er gecommuniceerd wordt over verkeerscontroles, organisatie van het deurbeleid, vervolgingsprocedures met betrekking tot inbeslagnames en het contacteren van de politie tijdens het feest.

Met de feestvierders

Aan de toegangscontrole kan duidelijk vermeld worden dat het bezit van drugs verboden is. Deurcontroles geven het signaal dat druggebruik niet getolereerd wordt (hoewel een toegangscontrole niet het zoeken naar drugs als doel kan hebben). Dit kan als risico inhouden dat sommige gebruikers voor het binnenkomen al hun drugs innemen.

5.5. Inbeslagnames en vervolgingsprocedure

Noch erkende bewakingsagenten, noch vrijwilligers mogen bezoekers controleren op drugs. Dit blijft een bevoegdheid van de politie. Merkt een medewerker op de fuif dat er iemand in het bezit is van drugs of drugs verkoopt, dan is deze verplicht om dit te melden aan de politie. Niemand buiten de politie is bevoegd om illegale drugs in zijn bezit te hebben (met een uitzondering van cannabis¹⁵). De politie zelf handelt dit dan verder af.

Momenteel bestaat er nog steeds een grijze zone wanneer het gaat over bewaring van illegale middelen en het contacteren van politie. Bewakingsagenten kunnen niets onder dwang in beslag nemen. Ze kunnen enkel vragen om iets vrijwillig af te geven. Duidelijke en ondubbelzinnige protocollen en meldingsprocedures met betrekking tot inbeslagnames en bewaring zijn nodig.

6. OMGAAN MET GEWELD TIJDENS EEN EVENEMENT

Geweld en problemen kunnen voorkomen worden door te zorgen voor een mix qua leeftijd en geslacht van de uitgaanders. Deze mix zorgt namelijk voor een kleinere kans op wanordelijk gedrag. Vele organisatoren streven echter naar een homogene doelgroep, precies om problemen te voorkomen. Dit kan dus een tegenovergesteld effect hebben.

Personeel moet problemen kunnen herkennen en ze kunnen oplossen. Dit kan via specifieke opleidingen. Zeker beveiligingspersoneel moet hiervoor een opleiding krijgen, aangezien zij vaak moeten omgaan met agressief gedrag van fuifgangers. Bewakingspersoneel moet agressief gedrag kunnen voorkomen of ze moeten kunnen voorkomen dat geweld escaleert. Eén vorm van opleiding is de training 'verantwoord schenken' (Duch e.a., 2012).

7. EERSTE HULP EN MEDISCHE INTERVENTIES BIJ ALCOHOL- EN DRUGINCIDENTEN

In voorgaande hoofdstukken is uitgebreid ingegaan op hoe een goede organisatie en coördinatie van een fuif of evenement bijdraagt tot minder alcohol- en druggebonden gezondheidsproblemen. Niettemin is door het samenvallen van riskant alcohol- en druggebruik, omgevings- en persoonsgebonden risicofactoren het volledig voorkomen dat problemen ontstaan ten gevolge van alcohol- en ander druggebruik een onrealistisch uitgangspunt (de Bruin e.a., 1998; Jung, 2001). Initiatieven die tussenkomen wanneer er zich problemen voordoen, kunnen we onder de noemer 'Eerste Hulp Bij Drugincidenten in het uitgaansleven (lees verder: EHBDu)' plaatsen.

¹⁵De wet van 2 juni 2003: na vernietiging van artikel 16 van de nieuwe drugwet 2003 door het Arbitragehof op 21 oktober 2004 verscheen in het Staatsblad van 31 januari 2005 een nieuwe Gemeenschappelijke Richtlijn die een voorlopig antwoord biedt op de vernietiging van artikel 16.

Omvang en aard van alcohol- en andere drugincidenten tijdens het uitgaan

Specifieke cijfers van alcohol- en druggebonden incidenten op fuiven in Vlaanderen zijn niet voorhanden. Wel zijn er registratiegegevens van grootschalige dance evenementen beschikbaar, voornamelijk uit Nederland. Daaruit blijkt dat gezondheidsincidenten op dance parties door gebruik van drugs en/of alcohol weinig voorkomen. Dit blijkt uit een analyse van twaalf jaar gezondheidsincidenten bij eerste hulpposten op dance parties in Nederland. Gedurende de onderzoeksperiode van twaalf jaar vonden 249 dance parties plaats die werden bezocht door zo'n 3.800.000 bezoekers. Van hen bezochten 27.897 mensen een eerste hulppost, in 10.100 gevallen had het probleem te maken met alcohol of druggebruik. Dit komt neer op slechts 0,3 % van de bezoekers. In 515 gevallen was professionele medische hulp nodig en in 16 gevallen was sprake van een levensbedreigend incident. Alhoewel de meeste problemen dus klein waren, blijken GHB-gebruikers vaker professionele medische zorg nodig te hebben dan gebruikers van andere partydrugs. Zij hebben de hoogste kans op een serieus gezondheidsincident (Krul e.a., 2011).

Uit onderzoek (De Bruin e.a., 1998) komt naar voren dat onwel worden en het bezoeken van de EHBO-post niet altijd samengaan. Van de respondenten die een ziekte-ervaring meldden, blijkt een groot deel (78%) nooit op de EHBO-post te zijn geweest. Zij werden geholpen door vrienden, door andere uitgaanders of werden helemaal niet geholpen.

7.1. EHB Du is een taak van iedereen

Het opzetten van een medische omkadering op een fuif of het evenement is niet enkel de verantwoordelijkheid van gespecialiseerde medische hulpdiensten en kruisverenigingen, maar is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle actoren, niet in het minst van de lokale overheid én de organisator.

De burgemeester is bevoegd om de medische inzet te bepalen bij een evenement, dus ook een fuif, dat plaats vindt op het grondgebied van zijn gemeente. Het is immers de burgemeester die mede op basis van de wet van 1964 betreffende dringende medische hulpverlening aansprakelijk kan gesteld worden indien de hulpverlening niet goed geregeld is.

Bij de bepaling van het medisch dispositief komt het erop neer dat de burgemeester beslist hoeveel en welke medische middelen worden ingezet. De burgemeester kan zich hierin laten bijstaan door de provinciale commissies voor Dringende Medische Hulpverlening¹⁶ die advies verlenen over de inzet van medische middelen. De burgemeester is evenwel niet verplicht advies in te winnen.

Ook de organisator kan rechtstreeks beroep doen op deze provinciale commissies voor Dringende Medische Hulpverlening. Bij een kleinschalige fuif kan de organisator ervoor kiezen zelf een EHBO-post te voorzien. Basis EHBO-richtlijnen voor de medewerkers, de randvoorwaarden en de organisatie van een EHBO-hulp post zijn hierbij nuttig. Organisatoren kunnen rechtstreeks contact opnemen met de verantwoordelijke van de lokale kruisverenigingen. Voor evenementen vanaf circa 750 bezoekers kan de organisator vanuit gezondheids- en veiligheidsperspectief het best beroep doen op de deskundigheid van een kruisvereniging of medische post. Bij megafuiven vanaf 2000 à 3000 bezoekers neemt de burgemeester het best initiatief om rond de tafel te zitten met de organisatoren, hulpdiensten én de preventiedienst om afspraken te maken over de organisatie van de medische voorzieningen.

Het aanvragen van preventieve hulpacties kan bij het Vlaamse Kruis en het Rode Kruis-Vlaanderen.

¹⁶ cf. KB van 10 augustus 1998 tot oprichting van de Commissies voor Dringende Geneeskundige Hulpverlening

7.2. Medewerkers maken het verschil

Het is belangrijk dat medewerkers die zeer dicht bij de bezoekers staan problemen snel kunnen onderkennen en gepast reageren. Tenslotte zijn bij levensbedreigende alcohol- en druggebonden gezondheidsproblemen de eerste minuten van levensbelang. Het is belangrijk dat de medewerker onmiddellijk vertrouwen schept en kalm blijft.

Indien er een hulppost aanwezig is, is het van groot belang dat deze op een doelmatige wijze gealarmeerd wordt. Indien deze niet aanwezig is, komt het erop aan een correcte ambulancemelding te kunnen uitvoeren. Hoe dan ook doet men beter een keer te veel beroep op gespecialiseerde medische hulp dan een keer te weinig. Zo wordt vermeden dat gezondheidsproblemen verder escaleren.

8. BELEIDSMATIG WERKEN

8.1. Lokaal alcohol- en drugbeleid

Duurzame samenwerking en de uitbouw van structurele netwerken vormen in de preventiepraktijk de fundamentele basis voor een globaal alcohol- en drugbeleid. De steun en het engagement van alle lokale partners bij een lokaal alcohol- en drugbeleid is noodzakelijk.

Afspraken op lokaal vlak over de alcohol- en drugproblematiek krijgen vorm in overleg met de buurt, de gemeente, de politie, de medische hulpdiensten, de brandweer, de preventiewerker, de clubeigenaar én het jeugdwerk. Dit overleg is de beste manier om tot een goede afstemming en verstandhouding tussen alle betrokken partners te komen, waardoor de verschillende partners ieders goodwill en cultuur leren kennen én ultiem tot een goede organisatie van een fuif of evenement komen waarbij werk wordt gemaakt van alcohol- en drugpreventie.

Voor meer informatie rond een lokaal alcohol- en drugbeleid verwijzen we naar het concept 'Omdat iedereen erbij wint'. Samen voor een lokaal alcohol en drugbeleid'. Het lokaal alcohol- en drugbeleid staat voor een langetermijnaanpak op verschillende beleidsdomeinen (onderwijs, arbeid, jeugdwerk, welzijn, horeca en uitgaansleven, sport, veiligheid en politie...). Basisidee is dat niet alleen de uitbouw van een beleid per maatschappelijke sector belangrijk is, maar vooral ook de onderlinge afstemming en samenwerking. Immers, iedereen kan dan vanuit zijn eigen invalshoek een rol spelen bij het bespreekbaar maken, voorkomen en verhelpen van alcohol- en drugproblemen. Informatie hierover vind je op www.vad.be, klik door naar lokaal beleid.

De richtlijnen die in deze publicatie aan bod kwamen, zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en geven het beleid mee vorm.

8.2. Lokaal fuifbeleid

Preventie loont maar op lange termijn. Een initiatief tijdens één evenement is een start, maar heeft pas effect als dit herhaald wordt. Preventie is ook sterker als het zich niet beperkt tot één domein (bijvoorbeeld uitgaan, vrije tijd), maar als er ook aandacht is voor verantwoord omgaan met alcohol op andere domeinen (bijvoorbeeld school, werk).

Naast een lokaal alcohol- en drugbeleid kan ook werk gemaakt worden van een **lokaal feestbeleid** dat borg staat voor goede fuifmogelijkheden, maar waar ook aandacht zal gaan naar diverse problematieken zoals agressie, vandalisme, diefstal en alcohol en ander druggebruik.

Een gemeentelijk fuifbeleid ontwikkelen waarin met de diversiteit aan feesten en fuiven rekening gehouden worden, is iets waarbij niet over één nacht ijs mag gegaan worden. Op de website www.fuifpunt.be zet men alle accenten van een constructief fuifbeleid op een rijtje.

Een goed fuifbeleid is meer dan een gedoogbeleid waarbij feesten en fuiven oogluikend toegelaten worden en waarbij de overheid niet sturend optreedt. Een beleid voeren is ook veel meer dan een reglement opstellen met de idee dat dit eventuele problemen in de toekomst wel zal oplossen. Het lokaal bestuur kan kiezen voor een pro-actief beleid waarbij de organisator daadwerkelijk steun en begeleiding krijgt, zodat veel problemen voorkomen worden. Zo zijn er al gemeentes en steden die een fuifloket geopend hebben, waar elke organisator terecht kan met zijn meldingen, vragen...

Om een inschatting te maken van de stand van zaken in jouw gemeente, regio of in bepaalde uitgaanslocaties kunnen volgende tools gebruikt worden: KAREn¹⁷ en www.nightscope.eu.

Evalueren en opvolging van het fuifbeleid

Heeft de lokale overheid reeds werk gemaakt van een fuifbeleid, dan is het nog steeds belangrijk om de aandacht te vestigen op gans het feestgebeuren in de gemeente of stad. Het fuifpunt ontwikkelde hiervoor een **evaluatie-instrument** voor jongeren, jeugddiensten, preventiewerkers of schepenen die het lokale fuivenbeleid aan een kritische doorlichting willen onderwerpen.

Check regelmatig het VAD-aanbod op de website: campagnes helpen bij het sensibiliseren en informeren van de doelgroep. Ook ander materiaal dat ondersteuning biedt bij alcohol- en drugpreventie in het uitgaansleven is in de catalogus terug te vinden.

Er zijn tal van andere initiatieven die de aandacht op het thema alcohol- en andere drugs houden. Zo kunnen voor nieuwe organisatoren en/of nieuwe gemeentelijke bestuursleden bezoeken georganiseerd worden aan bestaande fuif- of concertzalen die reeds ervaring hebben op het gebied van alcohol- en drugpreventie. Sommige steden delen kwaliteitslabels uit aan horecazaken, fuifzalen... die voldoen aan een aantal criteria opgesteld door de lokale overheid. Zo kan de bezoeker duidelijk zien welke zaken gezond en veilig kunnen genoemd worden.

¹⁷ http://www.irefrea.org/uploads/PDF/KAREN_Full%20Set_EN.pdf

9. STEKFICHES

Or = organisator // Pw = preventiewerker // Lo = lokale overheid

Focus: Samenwerking tussen de verschillende partners	Or	Pw	Lo
Duid een eindverantwoordelijke aan	x		
Plan voorafgaandelijk aan grote fuiven of evenementen een overleg met alle partners en maak duidelijke afspraken (coördinatievergadering)	x	x	x
Betrek de uitgaanders	x		
Hou rekening met de burens	x		
Focus: Creëren van een gezonde en veilige fuiflocatie			
Vraag advies bij de gemeentelijke preventiedienst	x		
Maak gebruik van een geschikte en vergunde locatie	x		
Zorg voor een positieve sfeer d.m.v. een aantrekkelijke inrichting van de fuiflocatie	x		
Bepaal de maximum bezoekerscapaciteit voor de fuifzaal			x
Bereken hoeveel mensen er nog binnenmogen na de VVK en vergeet de guestlist niet	x		
Vermijd dat knelpuntplaatsen de vlotte doorgang in de fuiflocatie belemmeren	x		
Voorzie een ruim assortiment aantrekkelijke alcoholvrije dranken en sportdranken	x		
Overweeg om gratis water te verstrekken, oordopjes en condooms te voorzien voor bezoekers	x		
Voorzie een ruimte waar uitgaanders kunnen afkoelen en tot rust komen (chill out)	x		
Zet de ventilatie vooraf aan en de verwarming uit en let tijdens het evenement op de temperatuur	x		
Bied snacks en ander eten aan, aangezien dit de opname van alcohol in het bloed vertraagt.	x		
Werk actief preventiemaatregelen uit voor een veilig verkeer van en naar het evenement	x	x	x
Focus: preventieboodschappen communiceren			
Overweeg de haalbaarheid van een peer support infostand	x	x	
Formuleer realistische doelstellingen voor de preventieboodschap	x	x	
Gebruik materiaal dat de aandacht trekt	x	x	
Betrek de uitgaanders bij het uitwerken van preventieboodschappen	x	x	x
Blijf zowel inhoudelijk als qua toon objectief en feitelijk	x	x	
Informeel over alcohol en andere drugs en andere gezondheidsrisico's (verkeer, gehoorschade...)	x	x	
Waarschuw het fuifpubliek d.m.v. Early Warnings voor gevaarlijke producten die mogelijk circuleren	x	x	
Geef uitgaanders concrete tips die hen helpen veilig en gezond uit te gaan	x	x	
Maak gebruik van communicatiekanalen van de organisator om het publiek te bereiken.	x	x	
Communiceer voorafgaandelijk, tijdens en na het uitgaan	x	x	
Focus: Verantwoord schenken en bewust omgaan met alcohol			
Duid een toogverantwoordelijke aan (leer hen verstandig schenken)	x		
Zorg dat de verschillende wetten die het gebruik van alcohol regelen en overtredingen sanctioneren gekend zijn (o.a. -16 geen alcohol, -18 geen sterkedrank)	x	x	x
Vraag vergunningen voor het verstrekken van alcoholische dranken aan	x		
Sta kritisch stil bij de verkoop van zuipkaarten, happy hour, alcoholreclame en promotie-acties	x		
Maak alcoholvrije dranken goedkoper dan de alcoholische	x		
Ga consequent om met het verstrekken van alcohol aan de bar en stel op tijd grenzen	x		
Hang de toogregels op een duidelijk zichtbare plaats (of deel ze uit)	x		
Installeer een cooling down periode bij het sluiten van de bar	x		
Focus: Eerste hulp en medische interventies bij alcohol- en drugincidenten			
Maak een plan op waar alle gegevens (omvang, mogelijke interventies) verzameld worden die belangrijk zijn voor de organisatie van eerste hulp	x		x
Bekijk of het relevant is om een eigen EHBO-post te voorzien met eigen medewerkers, een kruisvereniging aanwezig te laten zijn of een gespecialiseerde omkadering met een arts	x		x
Doe een beroep op een kruisvereniging vanaf circa 750 bezoekers	x		
Geef de medewerkers mee problemen tijdig te signaleren en deze door te geven aan één persoon	x		

Spreek af wie de centrale persoon is om problemen te melden			
Zorg ervoor dat deze centrale persoon de noodnummers binnen handbereik heeft	x		
Zorg ervoor dat er steeds een medewerker aanwezig is die de eerste hulpzorgen kan toebrengen	x		
Informeer de bezoekers wat ze moeten doen als het fout gaat	x		
Maak duidelijke afspraken rond de alarmering en het transport naar het ziekenhuis	x		x
Zorg dat iedereen weet wie de eindverantwoordelijke van de EHBO is	x		
Zoek een goede ruimte voor een hulppost	x		

BIBLIOGRAFIE

Bernaert, I., & Kinable, H. (2003). Over jongeren en middelengebruik: de cijfers ontcijferd. Krijtlijnen voor preventie in het onderwijs. Brussel: VAD.

Bleeker, A.M., & Jamin, J. (2003). *Peer Education at Dance Events: 'Unity' Do-It-Yourself Guide*. Amsterdam: Jellinek Preventie

Brants, D. (2003). Veiligheid bij muziekevenementen in openlucht. In S. Christiaensen, *Brandveiligheid bij muziekfestivals* (55-88). Brussel: Politeia.

Calafat, A., Bohrn, K., Juan, M., Kokkevi, A., Maalsté, N., Mendes, F., Palmer, A., Sherlock, K., Simon, J., Stocco, P., Sureda, M.P., Tossmann, P., van de Wijngaart, G. & Zavatti, P. (1999). Nightlife in Europe and recreative drug use: *sonar 98*. Palma de Mallorca: IREFREA

Calle, P. (2001). *Medical problems related to recreational drug use at nocturnal parties in Ghent*. Gent: Universiteit Gent

De Bruin, D., Maalsté, N., van de Wijngaart, G. (1998). *Goed fout gaan: Eerste hulp op grote dansevenementen*. Utrecht: Centrum voor Verslavingsonderzoek.

Duch, M., Calafat, A., & Juan, M. (2012). *A set of standards to improve the health and safety of recreational nightlife venues: factsheet*. Palma de Mallorca: IREFREA

Duijvestein (2003). *Voorbij label en lifestyle, jongerenmarketing in volwassen perspectief*. Den Haag, Nederland: Stichting Maatschappij en Onderneming.

Fuifpunt (2005). Sterke drank. Gedownload op 27/04/2005 op de website www.fuifpunt.be/organisator/sterkedrank

Geirnaert, M., De Donder, E., De Maeseneire, I., Lambrechts M.-C., Roose, N., Van Baelen, L., & Verstuyf, G. (2002). *Alcohol- en druggebruik: gedifferentieerde aanpak van preventie tot hulpverlening*. Kluwer: Mechelen

Heugebaert, H., & Van den Bergh, W. (2002). *Vriendschap als preventie: jacs en jeugdendiensten werken met jeugdadviseurs*. Antwerpen: In Petto.

Huberts, E.L., Cramer, A., Haighton, P., Kortenhorst, P.C., de Loor, A, van Malenstein, L.J., Majoor, L.B.J., Mulder, F., & Verhoef, G.J. (1995). *Stadhuis en House: Handreikingen voor gemeentelijk beleid inzake grootschalige manifestaties en uitgaansdrugs*. Rijswijk: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Hughes, K., Furness, L., Jones, L., & Bellis, M.A. (2010). *Reducing harm in drinking environments. Evidence and practice in Europe*. Liverpool: Centre for Public Health

Jung, J. (2001). *Psychology of alcohol and other drugs: a research perspective*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Kinable, H. (2006). *Bevraging van Vlaamse leerlingen in het kader van een drugbeleid op school: syntheserapport schooljaar 2004-2005*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

Krul, J., Blankers, M., & Girbes, A. (2011) *Substance-Related Health Problems during Rave Parties in the Netherlands (1997-2008)*. PLoS One; 6.

Meers, J. (2002). *Fuifnummers: draaiboek voor de organisator*. Antwerpen: Vlaamse Federatie van Jeugthuizen en Jongerencentra.

Olszewski, D., & Burkhart, G. (2002). *Drugs in beeld: Recreatief druggebruik – Een belangrijke uitdaging voor de EU (briefing 6, tweemaandelijks)*. Lissabon: EWDD.

Pée, G., Infosessies geluidsnormen muziek: regelgeving – aanpassing VLAREM. Studiedag, Antwerpen, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, 8 maart 2012.

Pijlman, F.T.A., Krul, J., & Niesink, R.J.M. (2003). *Uitgaan en veiligheid: feiten en fictie over alcohol, drugs en gezondheidsverstoringen*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Rosiers, J. (2004). *Preventie van alcohol- en andere drugproblemen. Monitoring van activiteiten 2003*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

RYD (2005). *Statistieken jonge verkeersslachtoffers*.

Gedownload op 27/04/2005 op <http://www.ryd.be/vlaanderen/cijfers.htm>

Van Havere, T., De Donder, E., Schrooten, J., & Geirnaert M. (2006). *Partywise: kwantitatief onderzoek naar trends in druggebruik in het uitgaansleven - 2005*. Brussel: Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen.

Vercaigne, C., & Walgrave, L. (1995). *Jeugd tussen (sub)culturen en business: een onderzoek naar megadancings, house en de last van recreatie*. Leuven: Katholieke universiteit faculteit rechtsgeleerdheid afdeling strafrecht, strafvordering en criminologie.

Vettenburg, N., Huybregts, I., & Vanspauwen, K. (2002). *Mogelijkheden van een fuivenbeleid*. Leuven: onderzoeksgroep Jeugdcriminologie.



v.u. Frieda Matthys



Vanderlindenstraat 15 | 1030 Brussel